

การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนแบบครัวเรือนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช*

THE SOLID WASTE MANAGEMENT OF HOUSEHOLDS IN
MAMUANG SONG TON SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION, MUEANG DISTRICT NAKHON SI THAMMARAT

พระครูใบฎีกาสมชาย ฐานวโร (ทิพย์บุญทอง)

Phrakhrubaidikasomchay Thānavaro (Tibbuntong)

ดิเรก นุ่นกล้า

Direk Nunklam

สามิตร อ่อนคง

Samit Onkong

บุญฤทธิ์ คงยศ

Bunrit Kongyot

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

กันตภณ นูทองแก้ว

Kantaphon Nuthongkaew

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโคราช

MAhamakut Buddhist University Srithammasokaraja Branch, Thailand

E-mail: krubannokthipbuntong@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ 1) เพื่อศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนแบบครัวเรือนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนแบบครัวเรือนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนแบบครัวเรือนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมะม่วงสองต้น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนำขยะมูล

* Received April 18, 2022; Revised April 25, 2022; Accepted May 10, 2022



ฝอยมาแปรรูปหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ด้านการหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก และด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย ด้านการนำวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดที่จะทิ้งมาซ่อมแซมใช้ใหม่ ส่วนด้านการนำขยะมูลฝอยเศษวัสดุมาใช้ใหม่ มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด 2) ข้อเสนอแนะการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนแบบครัวเรือนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมะม่วงสองต้น พบว่า 2.1) ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้สินค้า 2.2) ด้านการนำขยะมูลฝอยเศษวัสดุมาใช้ใหม่ นำสิ่งของกลับมาใช้อีกให้คุ้มค่า 2.3) ด้านการนำวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดที่จะทิ้งมาซ่อมแซมใหม่ บำรุงรักษาสิ่งของให้มีอายุใช้งานนานๆ 2.4) ด้านการนำขยะมูลฝอยมาแปรรูปหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ นำวัสดุมาแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ 2.5) ด้านการหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก หันไปใช้วิธีการทางธรรมชาติ

คำสำคัญ: การจัดการ, ขยะมูลฝอย, แบบครัวเรือน

Abstract

This research has two objectives as following 1) to study the management of solid waste in households in the Mamuang Song Ton Subdistrict Administrative Organization, Mueang District Nakhon Si Thammarat, 2) to explore suggestions on solid waste management of households in the Mamuang Song Ton Subdistrict Administrative Organization, Mueang District Nakhon Si Thammarat. is the mixed research both qualitative and quality collection by questionnaire and keys interview. Findings were as follows: 1) Overall, the average level of waste management of households in the Mamuang Song Ton Subdistrict Administrative Organization is extremely high. When each aspect was taken into consideration, it was found that the average level in reprocessing of solid waste was in maximum average followed by of avoiding the use of hard-to-break materials and solid waste reduction. The reuse of defective equipment materials was, while the reuse of debris solid waste was the least average. 2) Regarding recommendations for waste management of households, It was found that 2.1) in terms of reducing the amount of solid waste, the change of household members' behavior in the use of goods. 2.2) on the reuse of waste, recuse of items that can. 2.3) maintaining disposable equipment materials that should be preserved for a long time. 2.4) in terms of recycling solid waste, materials for the process of reuse. 2.5) avoiding the use of hard-to-break materials. and using natural way instead.

Keywords: Management, Solid Waste, Households



บทนำ

ขยะมูลฝอยกลายเป็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในชุมชนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครัวเรือน ชุมชน สังคม และระดับประเทศ ซึ่งปัญหานี้ในวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น อันเป็นผลมาจากความ เจริญเติบโตของชุมชน การขยายตัวของเมือง การพัฒนาอุตสาหกรรม ทำให้เกิดการรวมตัวกันอยู่เป็นกระจุกกลายเป็นชุมชนที่หนาแน่น ความก้าวหน้าทาง เทคโนโลยี และพฤติกรรมของมนุษย์ในการดำรงชีวิต การจัดการกับขยะไม่ได้เป็นหน้าที่หลักของใครคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นของชาวชุมชนนั้น ๆ ที่จะต้องรับผิดชอบร่วมกัน (อดิศักดิ์ โรจนางษ์, 2551) เพียงแต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรหลักในระดับท้องถิ่นที่ต้องเข้ามามีบทบาทในการดำเนินการเพื่อการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ในการจัดการขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล นับว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างมากความสำเร็จของการจัดการขยะมูลฝอย ต้องเริ่มต้นที่การจัดการกับประชาชนเป็นอันดับแรกก่อน ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนในท้องถิ่นเป็นปัจจัย สำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยอยู่ในปัจจุบัน ดังนั้น การปลูกฝังจิตสำนึก ในการมีส่วนร่วมให้แก่ชุมชน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในแต่ละชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ จัดการขยะ เพื่อให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้และเกิดจิตสำนึกที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในปัจจุบันพบว่าปริมาณขยะเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งขยะที่เกิดขึ้นในแต่ละวันนั้น มีปริมาณ 9.76 ตัน/วัน ปริมาณขยะที่เก็บขนไปกำจัด 6.46 ตัน/วัน ปริมาณขยะที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ 3.30 ตัน/วัน (กรมควบคุมมลพิษ, 2564) ผู้วิจัยจึงมีความสนใจว่า ทำอย่างไรถึงจะให้ประชาชนในชุมชนควรมีความตระหนักในการลดปริมาณขยะมูลฝอยมากกว่าการพึ่งพาการกำจัดขยะมูลฝอยจากภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว ทำอย่างไรที่จะรณรงค์ให้ประชาชนในชุมชนเห็นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ที่ดีในการลดปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต มาร่วมกันคิดหาวิธีการ และแนวทาง โดยคำนึงถึงความจำเป็นและความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการขยะ เพื่อเลือกแนวทางที่เป็นรูปธรรมที่ดีที่สุด และเหมาะสมที่สุด ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้ประชาชนในชุมชนเห็นคุณค่าและเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และร่วมด้วยช่วยกันในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ให้เหลือน้อยที่สุด การปลูกฝังจิตสำนึกให้กับประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยการ คัดแยกขยะตามประเภท การนำขยะสะอาดมาสร้างสิ่งประดิษฐ์ การนำขยะเปียกมาทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ลดปริมาณการใช้บรรจุภัณฑ์ การเลือกใช้วัสดุที่ย่อยสลายง่าย และการทิ้งขยะให้ถูกที่ เป็นต้น ชุมชนจึงต้องมีการสร้างข้อตกลงหรือสัญญาประชาคมของชุมชนทุกท้องถิ่นทุกหมู่บ้านในการปฏิบัติการบริหารจัดการ ขยะมูลฝอยโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการขยะมูลฝอย ให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง เพื่อก่อให้เกิดความสมดุลระหว่างคน ชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อมเอื้อประโยชน์ต่อการอยู่ร่วมกัน เกื้อกูล



กันและกันในทุกมิติของสิ่งมีชีวิตโดยรวมนั่นเอง (เกษม จันทรแก้ว และคณะ, 2541) จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยแบบครัวเรือนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมะม่วงสองต้นโดยผู้วิจัยได้ตั้งประเด็นคำถาม ว่าประชาชนมีแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างไรหรือจะมีแนวทางอย่างไรเพื่อให้ประชาชนในชุมชนลดปริมาณการทิ้งขยะและจัดการกับปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น อันจะนำไปสู่ชุมชนต้นแบบให้แก่ชุมชนอื่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนแบบครัวเรือนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนแบบครัวเรือนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการจัดเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม (Questionnaire) ควบคู่กับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) (สงศรี ชมภูวงศ์, 2554) ซึ่งเป็นการจัดเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ดังนี้

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ตรงและถูกต้องแล้ว ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนแบบครัวเรือน โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในตัวแปรตามด้านเนื้อหาของการวิจัยที่กำหนดไว้ และดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 4 กลุ่ม รวม 14 รูป/คน แบบจำเพาะเจาะจง เป็นการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว ในลักษณะการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์ด้วยตนเอง และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายและเพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ จึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยมีกระบวนการและขั้นตอน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ คือการตรวจสอบความถูกต้อง รวบรวมคำตอบ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์เนื้อหาและเรียบเรียงให้มีความสละสลวย รัดกุม เข้าใจง่าย โดยแยกออกเป็นแต่ละด้านตามวัตถุประสงค์การวิจัย



การวิจัยเชิงปริมาณ

ศึกษาจากเอกสาร เป็นการค้นคว้าวิจัยจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี เนื้อหา จากเอกสารตำรา วารสาร บทความทางวิชาการ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการ จัดการขยะมูลฝอยของประชาชนแบบครัวเรือน ดำเนินการโดยใช้แบบสอบถาม โดยสร้างแบบ มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อสอบถามเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน แบบครัวเรือนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถาม โดยนำมาคัด แยกตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรม สำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติพื้นฐานต่าง ๆ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนแบบครัวเรือนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วน ตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ดังตาราง

ขยะมูลฝอยแบบครัวเรือน	ระดับการจัดการ		
	\bar{X}	SD	แปลผล
1. ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย	4.09	0.42	มาก
2. ด้านการนำขยะมูลฝอยเศษวัสดุมาใช้ใหม่	3.97	0.44	มาก
3. ด้านการนำวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดที่จะทิ้งมาซ่อมแซมใช้ใหม่	4.01	0.50	มาก
4. ด้านการนำขยะมาแปรรูปหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่	4.13	0.53	มาก
5. ด้านการหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก	4.10	0.51	มาก
รวม	4.08	0.39	มาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้าน การนำขยะมาแปรรูปหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.13$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก ($\bar{X} = 4.10$) และด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 4.09$) ด้านการนำวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดที่จะทิ้งมาซ่อมแซมใช้ใหม่ ($\bar{X} = 4.01$) ส่วนด้านการนำ ขยะมูลฝอยเศษวัสดุมาใช้ใหม่ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.97$) ตามลำดับ

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนแบบครัวเรือนในเขต พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า กลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้ข้อเสนอแนะ โดยจำแนกเป็นรายด้านได้ ดังนี้



1. **ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย** การลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนที่ตึ้นั้น ควรเลือกซื้อสินค้าที่ก่อให้เกิดขยะมูลฝอยที่ไม่จำเป็น ควรฝึกคนในครอบครัวให้สร้างนิสัยไม่มั่งง่าย โดยมุ่งรักษาความสะอาด ดูแลบ้าน และชุมชน ควรทำความเข้าใจกับบุคคลในครอบครัวโดยฝึกคนในครอบครัวให้สร้างนิสัยไม่มั่งง่าย สร้างมารยาท สร้างความรู้ สร้างจิตสำนึกต่อส่วนรวม นำสู่การปฏิบัติจนเป็นนิสัยแก่ครัวเรือน โดยการ ลดปริมาณของใช้ที่ไม่จำเป็น มองเห็นโทษของปริมาณขยะ ส่งเสริมการจัดการที่ดี ด้วยการสร้างจิตสำนึกต่อส่วนรวม สิ่งแวดล้อมและการนำขยะมาแปรรูปรีไซเคิลใช้ใหม่ (อำมรัตน์ ขาววงศ์ อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน, 2564); (ร.ต.ถวิล อักษรรัตน์ อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน, 2564); (สุมาลี ศักดิ์เศรษฐ์ นักพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลมะม่วงสองต้น, 2564)

2. **ด้านการนำขยะมูลฝอยเศษวัสดุมาใช้ใหม่** ควรเลือกเศษวัสดุที่มีค่า มีประโยชน์ต่อชีวิต ครอบครัวเพื่อประหยัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น และไม่เพิ่มขยะอีกต่อไป คำนึงถึงประโยชน์ในการใช้ ลดการใช้จ่ายในครัวเรือน ตระหนักถึงการประหยัดและคุ้มค่า นำขยะที่ย่อยสลายได้ ทำปุ๋ยหมัก ขยะที่มีพิษให้ อบต. จัดเก็บนำไปทำลาย ด้วยการหาตัวอย่างต้นแบบที่ดี ศึกษาดูงานนอกพื้นที่ การนำขยะมูลฝอยเศษวัสดุมาใช้ใหม่นั้น สมาชิกในครัวเรือนควรหาวิธีการใช้ประโยชน์จากเศษวัสดุที่ยังสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ โดยการตระหนักถึงการประหยัดและคุ้มค่า ทำความเข้าใจ เข้าถึงประโยชน์ของขยะอย่างแท้จริง โดยการ คัดแยกประเภทขยะ เลือกที่ใช้ได้นำมาใช้ใหม่ต่อไป (สมพงษ์ สมทอง กำนันตำบลมะม่วงสองต้น, 2564); (ภูริ รัตนจารีย์ นักพัฒนาการชุมชนชำนาญการ, 2564); (มณี จารีย์ นายกององค์การบริหารส่วนตำบลมะม่วงสองต้น, 2564)

3. **ด้านการนำวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดที่จะทิ้งมาซ่อมแซมใช้ใหม่** ต้องมีการให้ความรู้แก่สมาชิกในครัวเรือน เรื่องการประหยัดและใช้ประโยชน์ของใช้ที่ควรซ่อมแซม ไม่ควรซื้อใหม่ เล็งควรเห็นค่าของวัสดุที่ชำรุดโดยคิดหาวิธีมาดัดแปลง เพื่อใช้ประโยชน์อย่างอื่นและใช้แทนของที่ชำรุดดีกว่าทิ้ง ด้วยการสร้างจิตสำนึกในครอบครัว พ่อ-แม่ ควรทำเป็นตัวอย่างให้สมาชิกในครอบครัวเห็นถึงของที่ควรซ่อมแซมว่ายังใช้งานได้ถึงการนำวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดมาซ่อมแซมนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อลดรายจ่าย และปรับนิสัยที่ดี โดยคิดหาวิธีมาดัดแปลง เพื่อใช้ประโยชน์อย่างอื่น ควรคำนึงถึงการนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด (สายัณห์ มณีพฤษ์ ผู้ใหญ่บ้าน, 2564); (สุรัชย์ สมทอง ผู้ใหญ่บ้าน, 2564); (ชุตติกาญจน์ จันทพันธ์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ, 2564)

4. **ด้านการนำขยะมาแปรรูปหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่** การนำขยะมาแปรรูปหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ควรนำขยะมาแปรรูปเป็นอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ทำปุ๋ย ของใช้ภายในบ้านนอกบ้าน เป็นต้น ต้องมีการคัดแยกขยะที่ถูกต้องตามหลักสุขอนามัย เห็นความสำคัญและคุณค่าของสินค้าด้วยการใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ควรจัดตั้งศูนย์แปรรูปขยะ



โดยมีอุปกรณ์ในการแปรสภาพของขยะแล้วนำมาใช้ใหม่ หาตัวอย่างสร้างสรรค์ เกี่ยวกับขยะแปรรูปที่ดี ด้วยการออกแบบขยะให้ทันสมัย เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน ผ่านการติดต่อหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้ สู่การปฏิบัติ (สมพงษ์ สมทอง กำนันตำบลมะม่วงสองต้น, 2564); (ปรีดา ชตาเริก สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมะม่วงสองต้น, 2564); (ภูริ รัตนจรรย์ นักพัฒนาการชุมชนชำนาญการ, 2564)

5. ด้านการหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก การหลีกเลี่ยงวัสดุที่ทำลายยาก ต้องรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชนได้ทราบถึงโทษของวัสดุที่ทำลายยาก ให้ลดละไปในที่สุด และหาวิธีการหาสิ่งมาทดแทน สร้างจิตสำนึกมีส่วนต่อชุมชน ตระหนักถึงคุณภาพและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม คำนึงถึงประโยชน์ต่อการใช้สอยให้มากที่สุด รับผิดชอบ คิดดี ปฏิบัติดี มองเห็นพิษภัย ใส่ใจครอบครัว ชุมชน กำหนดรู้โทษภัยของวัสดุที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคตที่จะเกิดขึ้นจากวัสดุเหล่านี้ที่กระจายไปในพื้นที่ต่าง ๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนร่วมกันรับผิดชอบ ร่วมกันขจัด ลด ละ การใช้วัสดุ หากจำเป็นควรมีที่เก็บอย่างเหมาะสม โดยการสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อตนเอง ร่วมรับผิดชอบสังคม (เกสร ขาววงศ์ อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน, 2564); (สาริศา เลขมิตร อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน, 2564); (มณี จารีย์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมะม่วงสองต้น, 2564)

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนแบบครัวเรือนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช” อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนแบบครัวเรือนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยแปลผลอยู่ในระดับมาก อภิปรายผลได้ว่า ครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมะม่วงสองต้น มีการจัดการขยะมูลฝอยแบบครัวครัวในด้านการลดปริมาณขยะ การนำวัสดุกลับมาใช้ใหม่ การนำวัสดุกลับมาซ่อมแซมใช้ใหม่ การนำวัสดุหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่และมีการปฏิบัติด้านการหลีกเลี่ยงวัสดุที่ย่อยสลายยาก อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครัวเรือนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมะม่วงสองต้นมีจิตสำนึกตระหนักถึงปัญหาขยะที่เกิดขึ้น จึงมีการดูแลและรับผิดชอบต่อความสะอาดในชุมชนของตนเองอย่างถูกวิธี สอดคล้องกับแนวคิดของวิธวิวัฒน์ สวาศรี และคณะ กล่าวว่า หากมีการกำจัดที่ไม่ถูกต้องโดยจะส่งผลให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงวัน หนู ซึ่งเป็นพาหะนำโรค ส่งผลให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพของประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้น โดยเฉพาะชุมชนที่ขาดการจัดการในด้านการกำจัดขยะที่ดีหรือที่มีประสิทธิภาพที่ถูกต้องตามหลักวิชาการและหลักเกณฑ์การสุขาภิบาล ซึ่งผลกระทบดังกล่าวทำ



ให้ผู้ที่พักอาศัยอยู่ในบริเวณดังกล่าว เสี่ยงต่อการเป็นโรคต่าง ๆ ได้ง่าย (วิวัฒน์ สวาศรี และคณะ, 2548) สอดคล้องกับแนวคิด รุ่งกิจ บุรณ์เจริญ กล่าวว่า การจัดการขยะฐานศูนย์นั้นจะต้องเริ่มจากการจัดการตั้งแต่ ต้นทาง คือ การสร้างความรู้ ความเข้าใจ เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในชุมชนให้มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะที่ถูกต้อง (รุ่งกิจ บุรณ์เจริญ, 2554) สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรา อัครจุฑิลชัย และคณะ วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการขยะและเทคโนโลยีที่เหมาะสมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน : กรณีศึกษา อบต.ไร่ส้ม จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอย มีการคัดแยกประเภทขยะมูลฝอย มีการเก็บและขนขยะทุก 2 วัน การสร้างเครือข่ายคัดแยกขยะ ด้วยวิธีการบอกปากต่อปาก การพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ควรมี การประชาสัมพันธ์เชิงรุกในการสร้างเครือข่ายการคัดแยกขยะอย่างสม่ำเสมอ มีหน้าที่ในการให้ความรู้และ คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการขยะชุมชน รมณรงค์ให้คนในชุมชนแยกขยะจนเป็นนิสัย เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามา มีส่วนร่วมในการนำเสนอวิธีการจัดการขยะมูลฝอย รับรู้และเรียนรู้วิธีการย่อยสลายขยะอย่างต่อเนื่อง พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยทางบวก คือ การแยกขยะ ขวดน้ำพลาสติก และกระดาษ ทุกชนิด ส่วนทางลบ คือ มีการทิ้งขยะทุกชนิดลงบนพื้นถนน แหล่งน้ำและที่สาธารณะ และมีการเทน้ำมันที่ใช้ แล้วทิ้งลงในถังขยะและบนดิน ขาดจิตสำนึกในหน้าที่ที่ต้องมีการแยกประเภทขยะมูลฝอย และการเลือกใช้ เทคโนโลยีในการจัดการขยะมูลฝอย มีการใช้เครื่องสับย่อยสลายขยะเปียกและขยะแห้ง (อัจฉรา อัครจุฑิลชัย และคณะ, 2553) สอดคล้องกับงานวิจัยของ วสันต์ ศรีโยธี วิจัยเรื่อง รูปแบบพัฒนาพฤติกรรมจัดการขยะของประชาชนในเขตอำเภอ เขกา จังหวัดบึงกาฬ ผลการวิจัยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตอำเภอเขกา จังหวัดบึงกาฬ ส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 82.00 การมีส่วนร่วม ของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทิศนคติต่อการจัดการขยะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพฤติกรรมจัดการขยะของประชาชน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (วสันต์ ศรีโยธี, 2563)

2. ข้อเสนอแนะการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนแบบครัวเรือนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย ฝึกคนในครอบครัวให้สร้างนิสัยไม่มั่งง่าย สร้างจิตสำนึกต่อส่วนรวม ลดปริมาณของใช้ที่ไม่จำเป็น มองเห็นโทษของปริมาณขยะ ด้านการนำขยะมูลฝอยเศษวัสดุมาใช้ใหม่ ควรหาวิธีการใช้ประโยชน์จากเศษวัสดุที่ยังสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ ตระหนักถึงการประหยัดและคุ้มค่า โดยการคัดแยกประเภทขยะ เลือกที่ใช้ได้นำมาใช้ใหม่ต่อไป ด้านการนำวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดที่จะทิ้งมาซ่อมแซมใช้ใหม่ คิดหาวิธีมาดัดแปลง เพื่อใช้ประโยชน์อย่างอื่น คำนึงถึงการนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้านการนำขยะมาแปรรูปหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ เห็นความสำคัญและการใช้ให้เกิดประโยชน์ สิ่งใดที่สามารถนำมาแปรรูปเป็นอุปกรณ์ เครื่องมือ



เครื่องใช้ ทำปุย ของใช้ภายในบ้าน ควรทำการคัดแยกไว้จำหน่ายเพื่อเพิ่มมูลค่าของขยะในครัวเรือน ด้านการหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก มีความรับผิดชอบ มองเห็นพิษภัยของวัสดุที่ทำลายยาก ว่ามีผลต่อชีวิตของตนและคนในครอบครัว สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรา อัครวุฒิจุลชัย และคณะ วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการขยะและเทคโนโลยีที่เหมาะสมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน : กรณีศึกษา อบต.ไร่ม้า จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ว่าควรมี การประชาสัมพันธ์เชิงรุกในการสร้างเครือข่ายการคัดแยกขยะอย่างสม่ำเสมอ มีหน้าที่ในการให้ความรู้และ คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการขยะชุมชน วรรณคดีให้คนในชุมชนแยกขยะจนเป็นนิสัย เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามา มีส่วนร่วมในการนำเสนอวิธีการจัดการขยะมูลฝอย รับรู้และเรียนรู้วิธีการย่อยสลายขยะอย่างต่อเนื่อง พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยทางบวก คือ การแยกขยะ ขวดน้ำพลาสติก และกระดาษ ทุกชนิด (อัจฉรา อัครวุฒิจุลชัย และคณะ, 2553) สอดคล้องกับงานวิจัยของ วสันต์ ศรีโยธี วิจัยเรื่อง รูปแบบพัฒนาพฤติกรรมจัดการขยะของประชาชน ในเขตอำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการขยะของประชาชน ในเขตอำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ ประกอบด้วย การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะแก่ประชาชน การส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน การส่งเสริมและพัฒนาทัศนคติ ต่อ การจัดการขยะ และการส่งเสริมและสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับพฤติกรรมจัดการขยะของประชาชนในเขตอำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ (วสันต์ ศรีโยธี, 2563)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนแบบครัวเรือนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชนั้น ควรทำความเข้าใจกับบุคคลในครอบครัวโดยฝึกคนในครอบครัวให้สร้างนิสัยไม่มั่งง่าย สร้างมารยาท สร้างความรู้ สร้างจิตสำนึกต่อส่วนรวม นำสู่การปฏิบัติจนเป็นนิสัยแก่ครัวเรือน โดยการ ลดปริมาณของใช้ที่ไม่จำเป็น มองเห็นโทษของปริมาณขยะ หาวิธีการใช้ประโยชน์จากเศษวัสดุที่ยังสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ โดยการตระหนักถึงการประหยัดและคุ้มค่า ทำความเข้าใจ เข้าถึงประโยชน์ของขยะอย่างแท้จริง โดยการ คัดแยกประเภทขยะ เลือกที่ใช้ได้นำมาใช้ใหม่ต่อไป พ่อ-แม่ ควรทำเป็นตัวอย่างด้วยการสร้างจิตสำนึกให้สมาชิกในครอบครัว ถึงการนำวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดมาซ่อมแซม นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อลดรายจ่าย และปรับนิสัยที่ดี โดยคิดหาวิธีมาดัดแปลง เพื่อใช้ประโยชน์อย่างอื่น ที่ถูกต้องตามหลักสุขอนามัย เห็นความสำคัญและคุณค่าของสินค้าด้วยการใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด สิ่งใดที่สามารถนำมาแปรรูปเป็นอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ทำปุย ของใช้ภายในบ้าน ควรทำการคัดแยกไว้จำหน่ายเพื่อเพิ่มมูลค่าของขยะในครัวเรือน มีความรับผิดชอบ คิดดี ปฏิบัติดี มองเห็นพิษภัยของวัสดุที่ทำลายยาก ว่ามีผลต่อชีวิตของตนและคนใน

ครอบครัว ไม่ควรซื้อ งดใช้วัสดุที่ทำลายยาก หากจำเป็นต้องใช้ควรจัดเก็บโดยแยกประเภทอย่างเหมาะสมด้วยจิตสำนึกที่ติดต่อตนเอง ร่วมรับผิดชอบสังคม จากผลการวิจัยที่ พบว่า การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนแบบครัวเรือนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก จึงขอเสนอแนะว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ควรรักษาและพัฒนาต่อไปในถึงที่สุด มีการประชุมเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยของทุกหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมะม่วงสองต้น ร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะให้แก่ประชาชน โดยการรณรงค์ปลุกจิตสำนึก ให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะ หลีกเลียงวัสดุที่ทำลายยาก

เอกสารอ้างอิง

- เกษม จันทร์แก้ว และคณะ. (2541). รายงานสรุปผลการศึกษาวิจัย 5 ปี (พ.ศ. 2535-2540) โครงการ ศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมผักเป็ดอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลแหลม ผักเป็ด อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เกสร ขาววงศ์ อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน. (1 ธันวาคม 2564). การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนแบบครัวเรือน. (พระครูใบฎีกาสมชาย ฐานวโร (ทิพย์บุญทอง), ผู้สัมภาษณ์) กรมควบคุมมลพิษ. (2564). โครงการพัฒนาระบบสารสนเทศด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จังหวัดนครศรีธรรมราช (ปรับปรุง ข้อมูล 25 พ.ค. 2563). เรียกใช้เมื่อ 1 ตุลาคม 2564 จาก <https://thaimsw.pcd.go.th/provincdetail.php?id=80>
- ชุดิภาณูจน์ จันทพันธ์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ. (29 พฤศจิกายน 2564). การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนแบบครัวเรือน. (พระครูใบฎีกาสมชาย ฐานวโร (ทิพย์บุญทอง), ผู้สัมภาษณ์)
- ปรีดา ชตาเริก สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมะม่วงสองต้น. (24 พฤศจิกายน 2564). การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนแบบครัวเรือน. (พระครูใบฎีกาสมชาย ฐานวโร (ทิพย์บุญทอง), ผู้สัมภาษณ์)
- ภุริ รัตนจารีย์ นักพัฒนาการชุมชนชำนาญการ. (2 ธันวาคม 2564). การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนแบบครัวเรือน. (พระครูใบฎีกาสมชาย ฐานวโร (ทิพย์บุญทอง), ผู้สัมภาษณ์)
- มณี จารีย์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมะม่วงสองต้น. (2 ธันวาคม 2564). การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนแบบครัวเรือน. (พระครูใบฎีกาสมชาย ฐานวโร (ทิพย์บุญทอง), ผู้สัมภาษณ์)



- ร.ต.ถวิล อัครธรัตน์ อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน. (1 ธันวาคม 2564). การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนแบบครัวเรือน. (พระครูใบฎีกาสมชาย ฐานวโร (ทิพย์บุญทอง), ผู้สัมภาษณ์)
- รุ่งกิจ บุรณ์เจริญ. (2554). การจัดการขยะฐานศูนย์: กรณีศึกษาโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์. ใน วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการสิ่งแวดล้อม. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วสันต์ ศรีโยธี. (2563). รูปแบบพัฒนาพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะของประชาชน ในเขตอำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิวัฒน์ สวาศรี และคณะ. (2548). โครงการวิจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอย่างยั่งยืนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม. ใน รายงานการวิจัย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สงศรี ชมภูวงศ์. (2554). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครศรีธรรมราช: วีพีเอส.
- สมพงษ์ สมทอง กำนันตำบลมะม่วงสองต้น. (3 ธันวาคม 2564). การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนแบบครัวเรือน. (พระครูใบฎีกาสมชาย ฐานวโร (ทิพย์บุญทอง), ผู้สัมภาษณ์)
- สายัณห์ มณีพฤกษ์ ผู้ใหญ่บ้าน. (2 ธันวาคม 2564). การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนแบบครัวเรือน. (พระครูใบฎีกาสมชาย ฐานวโร (ทิพย์บุญทอง), ผู้สัมภาษณ์)
- สาริตา เลขมิตร อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน. (1 ธันวาคม 2564). การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนแบบครัวเรือน. (พระครูใบฎีกาสมชาย ฐานวโร (ทิพย์บุญทอง), ผู้สัมภาษณ์)
- สุมาลี ศักดิ์เศรษฐ์ นักพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลมะม่วงสองต้น. (24 พฤศจิกายน 2564). การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนแบบครัวเรือน. (พระครูใบฎีกาสมชาย ฐานวโร (ทิพย์บุญทอง), ผู้สัมภาษณ์)
- สุรัชย์ สมทอง ผู้ใหญ่บ้าน. (2 ธันวาคม 2564). การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนแบบครัวเรือน. (พระครูใบฎีกาสมชาย ฐานวโร (ทิพย์บุญทอง), ผู้สัมภาษณ์)
- อดิศักดิ์ โรจนาพงษ์. (2551). แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยอินทรีย์ในอุทยานแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักอุทยานแห่งชาติกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช.
- อัจฉรา อัครจุฑาลชัย และคณะ. (2553). การบริหารจัดการขยะและเทคโนโลยีที่เหมาะสมโดย การมีส่วนร่วมของชุมชน : กรณีศึกษา อบต.ไร่ส้ม จังหวัดเพชรบุรี. ใน รายงานการวิจัย. โครงการพัฒนาและส่งเสริมความร่วมมือเครือข่ายนักวิจัยสิ่งแวดล้อม ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.



อำมรรัตน์ ขาววงศ์ อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน. (1 ธันวาคม 2564). การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนแบบครัวเรือน. (พระครูใบฎีกาสมชาย ฐานวโร (ทิพย์บุญทอง), ผู้สัมภาษณ์)